

॥ वाल्मीकि रामायण ॥

५ सुन्दरकाण्ड

अध्याय १६

तथा विप्रेक्षमाणस्य वनं पुष्पितपादपम् ।
विचिन्वतश्च वैदेही किं चिच्छेषा निशाभवत् ॥ १ ॥

षडङ्गवेदविदुषां ऋतुप्रवरयाजिनाम् ।
शुश्राव ब्रह्मघोषांश्च विरात्रे ब्रह्मरक्षसाम् ॥ २ ॥

अथ मङ्गलवादित्रैः शब्दैः श्रोत्रमनोहरैः ।
प्राबोध्यत महाबाहुर्दशग्रीवो महाबलः ॥ ३ ॥

विबुध्य तु यथाकालं राक्षसेन्द्रः प्रतावपान् ।
स्रस्तमाल्याम्बरधरो वैदेहीम् अन्वचिन्तयत् ॥ ४ ॥

भृशं नियुक्तस्तस्यां च मदनेन मदोत्कटः ।
न स तं राक्षसः कामं शशाकात्मनि गूहितुम् ॥ ५ ॥

स सर्वाभरणैर्युक्तो विभ्रच्छ्रियमनुत्तमाम् ।
तां नगैर्विविधैर्जुष्टां सर्वपुष्पफलोपगैः ॥ ६ ॥

वृतां पुष्करिणीभिश्च नानापुष्पोपशोभिताम् ।
सदामदैश्च विहगैर्विचित्रां परमाद्भुताम् ॥ ७ ॥

ईहामृगैश्च विविधैश्चृतां दृष्टिमनोहरैः ।
वीथीः सम्प्रेक्षमाणश्च मणिकाञ्चनतोरणाः ॥ ८ ॥

नानामृगगणाकीर्णां फलैः प्रपतितैर्वृताम् ।
अशोकवनिकामेव प्राविशत्सन्ततद्रुमाम् ॥ ९ ॥

अङ्गनाशतमात्रं तु तं व्रजन्तमनुव्रजत् ।
महेन्द्रमिव पौलस्त्यं देवगन्धर्वयोषितः ॥ १० ॥

दीपिकाः काञ्चनीः काञ्चिज्जगुहुस्तत्र योषितः ।
बालव्यजनहस्ताश्च तालवृन्तानि चापराः ॥ ११ ॥

काञ्चनैरपि भृङ्गारैर्जङ्घुः सलिलमग्रतः ।
मण्डलाग्रानसीञ्चैव गृह्यान्त्याः पृष्ठतो ययुः ॥ १२ ॥

का चिद्रत्नमयीं पात्रीं पूर्णां पानस्य भामिनी ।

दक्षिणा दक्षिणेनैव तदा जग्राह पाणिना ॥ १३ ॥

राजहंसप्रतीकाशं छत्रं पूर्णशशिप्रभम् ।
सौवर्णदण्डमपरा गृहीत्वा पृष्ठतो ययौ ॥ १४ ॥

निद्रामदपरीताक्ष्यो रावणस्योत्तमस्त्रियः ।
अनुजग्मुः पतिं वीरं घनं विद्युल्लता इव ॥ १५ ॥

ततः काञ्चीनिनादं च नूपुराणां च निःस्वनम् ।
शुश्राव परमस्त्रीणां स कपिर्मारुतात्मजः ॥ १६ ॥

तं चाप्रतिमकर्माणमचिन्त्यबलपौरुषम् ।
द्वारदेशमनुप्राप्तं ददर्श हनुमान्कपिः ॥ १७ ॥

दीपिकाभिरनेकाभिः समन्तादवभासितम् ।
गन्धतैलावसिक्ताभिर्ध्रियमाणाभिरग्रतः ॥ १८ ॥

कामदर्पमदैर्युक्तं जिह्वताम्रायतेक्षणम् ।
समक्षमिव कन्दर्पमपविद्ध शरासनम् ॥ १९ ॥

मथितामृतफेनाभमरजो वस्त्रमुत्तमम् ।
सलीलमनुकर्षन्तं विमुक्तं सक्तमङ्गदे ॥ २० ॥

तं पत्रविटपे लीनः पत्रपुष्पघनावृतः ।
समीपमुपसङ्क्रान्तं निध्यातुमुपचक्रमे ॥ २१ ॥

अवेक्षमाणश्च ततो ददर्श कपिकुञ्जरः ।
रूपयौवनसम्पन्ना रावणस्य वरस्त्रियः ॥ २२ ॥

ताभिः परिवृतो राजा सुरूपाभिर्महायशाः ।
तन्मृगद्विजसङ्घुष्टं प्रविष्टः प्रमदावनम् ॥ २३ ॥

क्षीबो विचित्राभरणः शङ्कुकर्णो महाबलः ।
तेन विश्रवसः पुत्रः स दृष्टो राक्षसाधिपः ॥ २४ ॥

वृतः परमनारीभिस्ताराभिरिव चन्द्रमाः ।
तं ददर्श महातेजास्तेजोवन्तं महाकपिः ॥ २५ ॥

रावणोऽयं महाबाहुरिति सञ्चिन्त्य वानरः ।

अवल्लुतो महातेजा हनूमान्मारुतात्मजः ॥ २६ ॥

स तथाप्युग्रतेजाः सन्निर्धूतस्तस्य तेजसा ।
पत्रगुह्यान्तरे सक्तो हनूमान्संवृतोऽभवत् ॥ २७ ॥

स तामसितकेशान्तां सुश्रोणीं संहतस्तनीम् ।
दिदृक्षुरसितापाङ्गीमुपावर्तत रावणः ॥ २८ ॥

The files in this directory are revised versions of the digital files produced by Professor Muneo Tokunaga, Kyoto University, and copyrighted by him. I am grateful to Professor Tokunaga for his agreement to this use of his original files and for permitting the revised versions to be made publicly available.

Dr J. D. Smith ; email: jds10@cam.ac.uk ; <http://bombay.oriental.cam.ac.uk/index.html>

ITRANS conversion questions to: Avinash Chopde javinash@acm.org;

Last updated on March 25, 1998; Send corrections to sanskrit@cheerful.com